

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Ewelina Kocurek – Grabowska
Sędziowie	SSA Maria Pierzycka - Pająk SSO del. Beata Torbus (spr.)
Protokolant	Magdalena Bezak

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2018r. w Katowicach

sprawy z powództwa A. J. (J.)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w Z.

o rentę wyrównawczą

na skutek apelacji powoda A. J.

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 25 maja 2017r. sygn. akt IX 1P 7/15

- 1) **odrzuca apelację w części dotyczącej roszczeń objętych osobistymi pismami procesowymi powoda z dnia 5 września 2017r., 29 września 2017r., 30 września 2017r., 1 października 2017r., 2 października 2017r., 3 października 2017r., 4 października 2017r., 6 października 2017r., 7 października 2017r., 8 października 2017r., 9 października 2017r., 10 października 2017r., 11 października 2017r., 12 października 2017r., 13 października 2017r., 14 października 2017r., 15 października 2017r., 18 października 2017r., 20 października 2017r., 21 października 2017r. i 2 lutego 2018r.,**
- 2) **w pozostałym zakresie apelację oddala,**
- 3) **przyznaje ze środków Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Katowicach na rzecz adwokata K. D. kwotę 1.350 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) wraz z 23% podatkiem od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

/-/SSO del. B. Torbus /-/SSA E. Kocurek-Grabowska /-/SSA M. Pierzycka-Pająk

Sędzia Przewodniczący Sędzia

UZASADNIENIE

Powód A. J., po sprecyzowaniu żądań przez pełnomocnika z urzędu, domagał się zasądzenia od pozwanej (...) S.A. w Z. kwoty po 3.500 zł miesięcznie od 1 października 2011r., płatnej do 10 dnia danego miesiąca z ustawowymi odsetkami - tytułem podwyższenia bieżącej renty wyrównawczej wynoszącej 646 zł, ustalonej między stronami w ugodzie pozasądowej.

Ponadto powód domagał się kwoty 20.000 zł tytułem jednorazowego podwyższenia jednej z rat renty wyrównawczej, obejmującego odszkodowanie za utraconą korzyść w postaci nieprzyznania nieodpłatnie akcji u pozwanej należących do Skarbu Państwa, w związku z przeprowadzeniem prywatyzacji Zakładów (...) w D..

Powód wnosił także o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu powód podał, że uległ wypadkowi przy pracy dnia 30 października 1991r. Doszło wówczas do zatrucia siarkowodorem, uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego, w wyniku czego utracił zdolność do pracy.

Powód wskazał, że nie jest w stanie samodzielnie zajmować się swoimi sprawami z powodu rozstroju zdrowia psychicznego. Płaci koszty związane z powstałym rozstrojem zdrowia. Podwyższenie renty uzasadnił również zmianą stosunków w postaci zmiany siły nabywczej pieniądza. Świadczenie rentowe, w jego ocenie, powinno zostać podwyższone o wskaźnik inflacji i tylko na tej podstawie wysokość renty winna zostać podwyższona o 71,1%, mając na uwadze wzrost cen towarów i usług.

Podniósł powód także, że niezależnie od likwidacji stanowiska konwojenta u pozwanej i przejęcia tych zadań przez podmiot zewnętrzny, mógłby kontynuować pracę zarobkową w innym miejscu lub u pozwanej na innym stanowisku.

Co do żądania jednorazowej wypłaty 20.000 zł powód podał, że nie domaga się akcji od pozwanej, lecz odszkodowania. Mając na uwadze to, że już 28 grudnia 1999r. osiągnęłyby staż pracy u pozwanej w wymiarze 10 lat, mógłby się ubiegać o akcje.

W odpowiedzi na pozew i w dalszych pismach pozwana wносиła o odrzucenie pozwu w zakresie żądania renty wyrównawczej za okres do 5 grudnia 2012r., nadto o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu.

Pozwana zarzuciła w pierwszej kolejności, że pozew podlega odrzuceniu, z uwagi na prawomocne rozstrzygnięcie żądań powoda co do renty za okres do 5 grudnia 2012r. w wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 5 grudnia 2012r., sygn. akt IX P 17/12.

Pozwana przyznała, że powód od 28 grudnia 1989r. do 26 kwietnia 1992r. był pracownikiem poprzedniczki prawnej pozwanej, Zakładów (...) w D.. Dnia 30 października 1991r. powód uległ wypadkowi przy pracy. Stwierdzono u niego chorobę zawodową. Pozwana wypłaca powodowi rentę wyrównawczą, ostatnio na podstawie ugody pozasądowej i aneksu do niej w kwocie 646 zł.

Pozwana zarzuciła jednocześnie, że od 2000r. nie zatrudnia ona pracowników na stanowiskach wartowników, konwojentów ani podobnych. Zadania te zostały przekazane (...) Sp. z o.o. w K., a następnie (...) Sp. z o.o. w B..

Ponadto pozwana podniosła zarzut przedawnienia w zakresie roszczeń dotyczących okresu sprzed 24 września 2011r., przy przyjęciu 3-letniego okresu przedawnienia, licząc od dnia złożenia pozwu. Powód nie wykazał też przesłanek podwyższenia renty wyrównawczej. Sama zmiana siły nabywczej pieniądza nie może stanowić samodzielnej przesłanki dla podwyższenia renty wyrównawczej. Przyjmując taki tok rozumowania należałoby uznać, że zarobki osób pracujących również winny zostać automatycznie podniesione. Taki mechanizm nie występuje i nie jest stosowany również u pozwanej.

Co do żądania zapłaty wywodzonego z prawa do akcji, pozwana podała, że nie jest legitymowana biernie, bowiem w przedmiocie nieodpłatnego udostępniania akcji pracownikom działała wyłącznie w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa. Ponadto powód utracił prawo domagania się wydania akcji, w tym prawa reklamacji. Nadto powód ze względu na rozwiązanie umowy o pracę nie był osobą uprawnioną do nieodpłatnego nabycia akcji w (...) Sp. z o.o. następnie w (...) S.A. i w spółce połączonej, tj. (...) S.A.

W piśmie z dnia 28 listopada 2016r. strona powodowa wskazała, że w myśl przepisów ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji z 30 sierpnia 1996r., jak i porozumienia z dnia 26 sierpnia 2011r. między (...) Sp. z o.o. a związkami zawodowymi, powodowi przysługiwałoby prawo do 11 udziałów tej spółki, gdyby nie wypadek przy pracy. Następnie powód otrzymałby za swoje udziały 550 akcji po przekształceniu tego podmiotu w spółkę akcyjną. Wartość tych praw udziałowych stanowi o uszczerbku majątkowym po stronie powoda.

Wyrokiem z dnia 25 maja 2017r. Sąd Okręgowy w Katowicach w pkt 1 zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 143,93 zł tytułem renty za grudzień 2012r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 20 marca 2015r., w pkt 2 odrzucił pozew w zakresie żądania renty za okres do 5 grudnia 2012r., w pkt 3 w pozostałym zakresie powództwo oddalił, a w pkt 4 orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Sąd I instancji podał, że bezspornym było, że w wyroku z dnia 5 grudnia 2012r. (sygn. akt IX P 17/12) Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo A. J. przeciwko (...) Sp. z o.o. w D. o podwyższenie renty wyrównawczej. Sąd jednocześnie odrzucił pozew w części dotyczącej renty za okres od

21 grudnia 2001r. do 24 marca 2010r., wobec prawomocnego osądzenia sprawy w tym zakresie. W wyroku z dnia 30 lipca 2013r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelację.

Sąd ustalił, że powód A. J. był zatrudniony w przedsiębiorstwie państwowym - Zakładach (...) w D. w okresie od 28 grudnia 1989r. do 26 kwietnia 1992r. W okresie od 28 grudnia 1989r. do 31 lipca 1990r. pracował jako elektromechanik. Począwszy od 1 sierpnia 1990r. na wniosek powoda, ze względu na niskie zarobki, powód podjął pracę na stanowisku wartownika w (...). Stosunek pracy rozwiązany został bez wypowiedzenia, bez winy pracownika w związku z wyczerpaniem okresu zasiłkowego.

W dniu 30 października 1991r. powód uległ wypadkowi przy pracy - ostremu zatruciu siarkowodorem. W decyzji Państwowego Terenowego Inspektora Sanitarnego w K. z 30 sierpnia 1993r, stwierdzono, iż u powoda występuje choroba zawodowa w postaci następstw zatrucia siarkowodorem. Obwodowa Komisja Lekarska do spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia orzeczeniem z dnia 4 maja 1993r. zaliczyła powoda do trzeciej grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia oraz trzeciej grupy inwalidów w związku z wypadkiem przy pracy. Decyzją ZUS z dnia 5 czerwca 1993r., począwszy od 22 kwietnia 1993r. przyznano powodowi prawo do renty inwalidzkiej z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Rentę z tytułu niezdolności do pracy do chwili obecnej powód pobiera. W orzeczeniu PZON z dnia 28 stycznia 2015r. uznano powoda za osobę niepełnosprawną w stopniu znacznym z przyczyn psychiatrycznych do 31 stycznia 2018r.

Dalej Sąd ustalił, że powód, osoba niepełnosprawna w stopniu znacznym, jest uznawany za całkowicie niezdolnego do pracy. Powód nie jest w stanie w pełni zajmować się prowadzeniem swoich spraw. W 2015r. przebywał w domu pomocy społecznej. Obecnie zamieszkuje u swojej rodziny w S..

Z kolei, w oparciu o opinię biegłych z zakresy psychiatrii i psychologii z dnia 10 października 2016r. Sąd ustalił, że u powoda występuje schizofrenia paranoidalna, aktualnie bez ostrej produkcji psychotycznej. Z uwagi na stopień nasilenia i charakter dolegliwości psychicznych powód jest całkowicie niezdolny do pracy. W opinii biegłych niewątpliwie stwierdzone nabyte, wtórne zaburzenia funkcji poznawczych oraz wyraźne zmiany organiczne w OUN są następstwem zatrucia siarkowodorem. Ich występowanie zostało stwierdzone już w trakcie pobytu powoda w Instytucie Medycyny Pracy w S.. Podkreślili, że w etiologii schizofrenii wskazuje się na tzw. wrażliwość biologiczną na schizofrenię. Zaburzenia te mogą być wrodzone lub, jak w przypadku powoda - nabyte, w wyniku uszkodzenia OUN poprzez zatrucie siarkowodorem. Ujawnianie się poszczególnych objawów psychopatologicznych jest procesem, w którym w pewnym momencie doszło do dekompensacji stanu psychicznego w postaci schizofrenii, która ma związek z wypadkiem z dnia 30 października 1991r.

Z ustaleń Sądu wynika też, że w wyroku z dnia 27 kwietnia 1995r., sygn. IX P 715/92 Sąd Wojewódzki w Katowicach zasądził od Koksowni (...) w D. na rzecz powoda rentę wyrównawczą za okres od 22 kwietnia 1993r. do grudnia 1994r. oraz ustalił bieżącą rentę miesięczną, poczynszy od stycznia 1995r. na kwotę 445,59 zł. Podstawą wyliczeń dotyczących renty wyrównawczej dla powoda były zarobki 4 pracowników wartowników (...) pozwanej. Kolejnymi ugodami, w tym jedną sądową

z dnia 12 lutego 1999r. i pozasądowymi pozwana dokonywała korekty wysokości wypłacanej powodowi renty wyrównawczej. Ostatnia ugoda pozasądowa zawarta została w dniu

31 stycznia 2006r. Strony ustaliły, że poczynszy od 1 stycznia 2006r. pozwana wypłacać będzie powodowi tytułem renty wyrównawczej kwotę 603 zł. W dniu 17 maja 2006r. między stronami zawarty został aneks nr (...) do ugody z dnia 31 stycznia 2006r., na mocy którego pozwana, poczynszy od 1 marca 2006r., zobowiązała się do wypłaty powodowi renty wyrównawczej w kwocie 646 zł netto miesięcznie. Kwotę tę powód cały czas otrzymuje

od pozwanej, jako następcy prawnego pracodawcy. W sprawie o podwyższenie renty wyrównawczej przed Sądem Okręgowym w Katowicach pod sygn. akt IXP 79/09 w wyroku z dnia 24 marca 2010r. powództwo oddalono.

Następnie Sąd ustalił, że gdyby nie wypadek przy pracy, powód nie byłby co najmniej od 2000r. pracownikiem poprzedników prawnych pozwanej. W ramach zmian organizacyjnych zadania wykonywane przez straż przemysłową zostały przekazane innemu podmiotowi na mocy umowy z dnia 30 marca 2000r. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach ochrony zostali przeniesieni do (...) Sp. z o.o. w K.. Następnie obowiązki ochrony przejęła od 26 sierpnia 2004r. (...) Sp. z o.o. w K., a od 2010r. (...) Sp. z o.o. w B..

W kolejnych latach (2003r.) przedsiębiorstwo państwowe zostało przekształcone w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, zaś od stycznia 2012r. spółka przekształciła się w spółkę akcyjną.

Od stycznia 2013r. Koksownia wchodzi w skład pozwanej spółki.

Z uwagi na skomercjalizowanie przedsiębiorstwa państwowego, udziały w spółce objął m.in. Skarb Państwa. Reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa, Skarb Państwa zawarł z (...) Sp. z o.o. umowy: z dnia 22 kwietnia 2004r., z dnia

12 lipca 2011r. W umowach tych Skarb Państwa zlecił spółce z o.o. wykonanie czynności technicznych niezbędnych dla nieodpłatnego zbycia udziałów Skarbu Państwa w powstałej spółce uprawnionym pracownikom, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 30 sierpnia 1996r.

o komercjalizacji i prywatyzacji. Strony umowy zostały określone jako zleceniodawca

i zleceniobiorca. Zarząd spółki miał na podstawie umowy działać w imieniu Skarbu Państwa. W umowie z dnia 21 lutego 2013r. Skarb Państwa zlecił powstałej spółce akcyjnej wykonanie czynności technicznych niezbędnych dla nieodpłatnego zbycia akcji Skarbu Państwa w spółce akcyjnej uprawnionym pracownikom. Do umów załączono wzory dokumentów, które miały zawierać oświadczenia w ramach zawierania umów z uprawnionymi pracownikami oraz raportów o liczbie zbytych udziałów i akcji.

W dniu 26 sierpnia 2011r. (...) Sp. z o.o. i działające u niej organizacje związkowe określiły liczbę udziałów mających być udostępnionymi pracownikom oraz grupy pracowników uprawnionych według okresów zatrudnienia, wraz z określeniem liczby tych pracowników.

Na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu rent Sąd ustalił, iż oprócz okresu grudnia 2012r. po stronie powoda nie powstaje szkoda majątkowa, która wymagałaby rekompensaty w postaci zasądzenia dodatkowej renty wyrównawczej, poza uiszczaną już przez pozwaną. Za grudzień 2012r. pozwana winna wypłacić powodowi kwotę 143,93 zł.

Za pozostały okres kwota renty objęta ugoda równoważy szkodę majątkową z nadwyżką.

Z ustaleń Sądu wynika również, że pozwana do chwili obecnej uiszcza powodowi kwotę renty wyrównawczej objętą ugoda w wysokości 646 zł miesięcznie.

Sąd Okręgowy uznał zebrany materiał dowodowy za wystarczający i wyczerpujący do merytorycznego rozpoznania sprawy. Na wiarę, według Sądu, zasługiwały również zeznania świadków, w świetle złożonej dokumentacji, jak i należycie sporządzone opinie biegłych.

Wniosek strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu wyceny praw majątkowych Sąd oddalił, mając na uwadze stan prawny w sprawie, który powoduje, że zbędnym było określanie aktualnej wartości akcji Skarbu Państwa.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd wskazał, że w myśl art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., sąd odrzuci pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Między innymi w przypadku stwierdzenia stanu powagi rzeczy osądzonej odrzucenie pozwu jest orzeczeniem obligatoryjnym. Normę tę należy stosować w połączeniu z art. 366 k.p.c., który stanowi, że wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Co za tym idzie, tożsamość roszczenia w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. zachodzi tylko wówczas, gdy identyczne są nie tylko przedmiot, ale i podstawa sporu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 1971r., II CZ 59/71, OSNCP 1971, nr 12, poz. 226).

W orzecznictwie przyjmuje się również, że z powagi rzeczy osądzonej korzysta tylko rozstrzygnięcie o żądaniu pozwu i nie obejmuje przesłanek tego rozstrzygnięcia.

Powaga rzeczy osądzonej zachodzi przy tym wówczas, gdy sąd wyrokiem rozstrzygnął sprawę merytorycznie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1966r.,

III CZP 91/66, OSNCP 1967, nr 3, poz. 47; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 4 listopada 2015r., I ACa 542/15, T. Żyżnowski, Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego, Warszawa 2013, art. 199).

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie zachodzą przesłanki odrzucenia pozwu wobec prawomocnego rozpoznania sprawy w innym postępowaniu, pod sygn. akt IX P 17/12.

W procesie prawomocnie już zakończonym powód również domagał się podwyższenia renty wyrównawczej uiszczanej przez poprzedniczkę prawną obecnej pozwanej. Sąd objął rozstrzygnięciem okres już wymagalnych świadczeń rentowych do 5 grudnia 2012r.

Oznacza to, że obecne powództwo o podwyższenie renty winno zostać odrzucone

w odniesieniu do okresu do dnia 5 grudnia 2012r., o czym orzeczono w pkt 2 wyroku.

W odniesieniu do żądania podwyższenia renty za pozostały okres Sąd wskazał, że było ono w znacznej części niezasadne. Zgodnie z art. 907 § 2 każda ze stron może domagać się zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie, w sytuacji, gdy nastąpiła zmiana stosunków. Zgodnie z ukształtowanym orzecznictwem nie ma znaczenia to, czy renta została zasądzona wyrokiem, czy też wypłacana na podstawie ugody - także pozasądowej (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2000r., II UKN 125/2000).

Nadmienił Sąd, że w niniejszej sprawie pierwotna wysokość renty wyrównawczej została ustalona orzeczeniem sądu, natomiast w późniejszym czasie jej wysokość została zmieniona przez strony na mocy ugody sądowej z dnia 12 lutego 1999r. i kolejnych ugód pozasądowych. Począwszy od 1 marca 2006r. powód uzyskuje od byłego pracodawcy rentę wyrównawczą w kwocie 646 zł netto miesięcznie. Renta ta jest regularnie uiszczana.

Obliczając rentę wyrównawczą dla powoda, Sąd wziął pod uwagę rentę uzyskiwaną przez powoda z ZUS i wypłacaną rentę wyrównawczą w kwocie po 646 zł miesięcznie.

Jako zarobki porównawcze przyjęto zarobki pracowników zatrudnionych w spółce (...) Sp. z o.o. w B., która przejęła po spółce (...) Sp. z o.o. w K. świadczenie usług ochroniarskich na rzecz Koksowni. Jak bowiem ustalono, z uwagi na przejęcie usług ochrony w 2000r. przez podmioty zewnętrzne, od tego roku powód nie byłby pracownikiem pozwanej, ale hipotetycznie kontynuowałby dalsze zatrudnienie w firmach świadczących na rzecz pozwanej usługi ochroniarskie. Przed wypadkiem przy pracy powód od sierpnia 1990r. zatrudniony był jako starszy wartownik w (...). W 2000r. (...) została zlikwidowana, a z jej pracownikami rozwiązane zostały stosunki pracy. Obowiązki straży przemysłowej, na podstawie umowy o świadczenie usług nr DZ/ZA/U/10/00 z dnia 30 marca 2000r. zawartej z pozwaną, przejęła z dniem 1 kwietnia 2000r. spółka (...) Sp. z o.o. w K., która także zatrudniła u siebie praktycznie wszystkich byłych pracowników pozwanej ze (...). W 2004r. w drodze przetargu do ochrony mienia u pozwanej wyłoniona została (...) Sp. z o.o. w K., która do 2 stycznia 2010r. zajmowała się ochroną mienia pozwanej. Po tej dacie usługi ochroniarskie na rzecz pozwanej świadczy (...) Sp. z o.o. w B.. Sąd uznał zatem, że gdyby nie wypadek przy pracy, powód nadal mógłby pracować jako pracownik ochrony, lecz od 2010r. w spółce (...).

Mając to na uwadze, Sąd przyjął jako podstawę ustaleń treść opinii biegłego z zakresu wyliczania rent, który poddał analizie dane co do wysokości renty z ZUS i hipotetycznych zarobków. Co za tym idzie, Sąd uznał, że oprócz grudnia 2012r., za który to okres pozwana winna wypłacić powodowi 143,93 zł, uiszczana powodowi kwota 646 zł z naddatkiem pokrywa uszczerbek majątkowy w dochodach powoda (traktowany jako przesłanka renty wyrównawczej).

Zważywszy na powyższe ustalenia, według Sądu, brak było podstaw dla uwzględnienia żądania pozwu ponad kwotę 143,93 zł tytułem uzupełnienia renty za grudzień 2012r., z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 20 marca 2015r., tj. dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanej.

W ocenie Sądu nie było uzasadnione żądanie podwyższenia renty z uwagi na kryterium inflacyjne oraz wzrost cen towarów i usług. Zgodnie z art. 444 § 2, art. 907 i art. 361 k.c. uszczerbek majątkowy wynikający ze zdarzenia powodującego szkodę winien stanowić zwykłe następstwo tego zdarzenia. Chodzi zatem o ustalenie normalnych następstw zdarzenia w postaci m.in. uszczerbku majątkowego.

Sąd argumentował, że adekwatnym w przypadku renty sposobem określania uszczerbku jest porównanie hipotetycznych (i to w danym okresie) zarobków poszkodowanego i jego aktualnych świadczeń z ZUS. Tak samo, jeżeli zostałyby wykazane

w świetle art. 444 § 2 k.c. konieczne w danym czasie wydatki związane ze skutkami wypadku, to również w ten sposób zostałyby uwzględnione aktualne ceny towarów i usług. To w sprawie nie nastąpiło, z uwagi na brak stosownych wniosków po stronie powodowej.

Nadmienił Sąd także, że o ile w piśmie powoda z dnia 13 maja 2015r. wskazywano na zwiększone potrzeby powoda związane z jego stanem zdrowia wynikłym z wypadku, to jednak strona powodowa nie złożyła w tej mierze dowodów pozwalających na dokonanie odpowiednich ustaleń. Brak było w szczególności wniosków zmierzających do wykazania zwiększonych kosztów utrzymania powoda w związku ze skutkami wypadku (np. w danym ośrodku, czy domu opieki), czy też, choćby w przybliżeniu, wysokości wydatków na leczenie,

rehabilitację i zakup leków. Również zatem w zakresie żądania podwyższenia renty w oparciu o wskazane w art. 444 § 2 k.c. kryterium zwiększenia potrzeb powództwo nie było zasadne.

Sąd podał, że w ramach uszczerbku w dochodach tytułem podwyższenia jednej raty renty powód domagał się również od pozwanej 20.000 zł tytułem równowartości udziałów w spółce (...) Sp. z o.o. powstałej w ramach komercjalizacji, a następnie akcji w pozwanej spółce.

Wskazane prawa udziałowe należą do Skarbu Państwa, zgodnie z art. 3 i n. ustawy z dnia 30 sierpnia 1996r. o komercjalizacji i prywatyzacji (tekst jednolity: Dz. U. z 2016r., poz. 981). To zatem Skarb Państwa, jako podmiot stosunków prywatnoprawnych, dokonuje zbycia (działając przez właściwego ministra) praw udziałowych: udziałów lub akcji na rzecz tzw. uprawnionych pracowników. W art. 2 pkt 5 ustawy, wskazano definicję tzw. uprawnionych pracowników, obejmującą oprócz pracowników przedsiębiorstwa w dniu wykreślenia go z rejestru - także osoby, które po przepracowaniu dziesięciu lat w przedsiębiorstwie państwowym podlegającym prywatyzacji oraz jego poprzedniku, zostały przejęte przez inne zakłady pracy w trybie art. 23¹ Kodeksu pracy (art. 2 pkt 5d ustawy).

W oparciu o tę regulację strona powodowa wywodziła, że powód, który hipotetycznie pracowałby w Koksowni do 2000r., należałby również do kręgu osób uprawnionych.

Sąd zwrócił uwagę, że w świetle art. 361 k.c., pozwana zobowiązana jest do wyrównania tylko takich uszczerbków (również w postaci *lucrum cessans*), które pozostają

w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem powodującym szkodę. Co istotne, udostępniane udziały należały i należą do majątku Skarbu Państwa, zaś były pracodawca powoda, dokonywał czynności technicznych jedynie w zakresie obrotu dokumentów związanych z udostępnianiem udziałów osobom uprawnionym. Zgodnie z art. 31a ustawy

z 30 sierpnia 1996r. o komercjalizacji i prywatyzacji, akcje w imieniu Skarbu Państwa zbywa minister właściwy do spraw Skarbu Państwa. Ewentualne przesunięcia majątkowe w zakresie udziałów i akcji następowały zatem bezpośrednio między Skarbem Państwa a osobami uprawnionymi.

Prowadzi to do wniosku, zdaniem Sądu, że zakres odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej wobec powoda nie obejmuje wartości praw udziałowych mogących hipotetycznie być uzyskanymi od Skarbu Państwa.

Sąd miał również na względzie to, że pełnomocnik powoda, zgłaszając żądanie wypłaty ekwiwalentu za udziały w spółce powstałej wskutek komercjalizacji nie wskazał, za jaki okres kwota ta miałaby należeć się powodowi tytułem jednorazowego podwyższenia renty. W piśmie z 28 listopada 2016r. pełnomocnik oświadczył, że domaga się podwyższenia jednej raty renty za styczeń 2013r. o kwotę odpowiadającą wartości 550 akcji w pozwanej spółce, a jak ustalono w niniejszej sprawie, udostępnianie udziałów w spółce powstałej

w ramach komercjalizacji miało miejsce już od 2004r. i trwało do 2011r. Z tym okresem należy zatem, według Sądu, wiązać czas, w którym hipotetyczne uprawnienia pracowników stały się wymagalne. Wobec podniesionego przez pozwaną zarzutu przedawnienia powoduje to, że żądanie to również z tej przyczyny nie może zostać uwzględnione, mając na względzie treść art. 442¹ k.c. w zw. z art. 118 k.c. i przewidziany dla tego rodzaju roszczeń trzyletni okres przedawnienia.

Również więc w tym zakresie Sąd stwierdził bezzasadność powództwa, o czym orzekł w pkt 3 wyroku.

Z uwagi na nieuiszczenie nawet w części kosztów zastępstwa procesowego przez powoda, Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata K. D. kwotę 4.428 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, obejmujących podatek od towarów i usług. Rozstrzygnięcie to oparto o § 2 ust. 3, § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. o opłatach za czynności adwokackie.

Apelację od przedstawionego wyroku wywiódł reprezentujący powoda pełnomocnik z urzędu.

Zaskarżając wyrok w punkcie 3 zarzucił naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 907 § 2 k.c., poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż za wskazaną w tym przepisie zmianę stosunków pozwalającą na zmianę renty umownej, nie może być uznany istotny spadek siły nabywczej pieniądza, w wyniku którego zwiększa się negatywny skutek gospodarczy zdarzenia wywołującego szkodę, a który to spadek w przedmiotowym stanie faktycznym wystąpił pomiędzy ostatnią zmianą renty na podstawie ugody stron z dnia 31 stycznia 2006r., a datą wniesienia pozwu,

- art. 361 k.c., poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że zdarzenie powodujące szkodę, w postaci nieotrzymania przez uprawnionego pracownika udziałów (akcji) pracodawcy podlegającego procedurom w myśl ustawy z 30 sierpnia 1996r. o komercjalizacji i prywatyzacji, z powodu wcześniejszego - względem daty nabycia praw do tych udziałów i akcji - rozwiązania łączącego te strony stosunku pracy wskutek wypadku, za który winę ponosi ten pracodawca, nie pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym w rozumieniu tegoż przepisu, jak i że legitymowanym biernie w procesie oraz zobowiązanym do wypłaty odszkodowania z tego tytułu nie jest sprawca szkody, czyli pracodawca, lecz właściciel udziałów (akcji) tegoż prywatyzowanego podmiotu, tj. Skarb Państwa,

- art. 442¹ k.c. w związku z art. 118 k.c., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w przedmiotowym stanie faktycznym, a polegające na przyjęciu, że przewidziany dla roszczenia powoda o odszkodowanie - w formie podwyższenia wskazanej raty renty - za nieotrzymane udziały (akcje) pozwanej trzyletni termin przedawnienia liczy się od daty udostępniania udziałów w pozwanej spółce, choć zgodnie z dyspozycją art. 907 § 2 k.c. w związku z art. 38 ust. 2 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, termin wymagalności tego rodzaju roszczenia zależy nie od momentu nabycia przez uprawnionych pracowników udziałów (akcji) u pracodawcy podlegającego procedurom przewidzianym w tej ustawie, lecz następuje od dnia następnego po upływie 3 miesięcy od dnia zbycia przez Skarb Państwa pierwszych udziałów (akcji) na zasadach ogólnych.

Wskazując na powyższe podstawy zaskarżenia, apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości (przy czym w zakresie podwyższenia renty za okres od 5 grudnia 2012r.), jak i o obciążenie pozwanego kosztami procesu w postępowaniu apelacyjnym, ewentualnie o uchylenie wyroku.

Ponadto domagał się zasądzenia na rzecz pełnomocnika powoda kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu, zarazem oświadczając, że nie zostały one opłacone w całości ani

w części.

Na wstępie skarżący wskazał, że stan faktyczny w niniejszej sprawie został ustalony przez Sąd I instancji w sposób niezwykle dokładny, wnikliwy i wszechstronny. Nie kwestionował zatem ustaleń w zakresie całkowitej niezdolności do pracy powoda, jak i matematycznych wyliczeń biegłego odnośnie renty uzupełniającej.

Podniósł, że niewątpliwie pozwana dokonała ze względów oszczędnościowych rezygnacji ze stanowisk wartowników i korzysta z usług podmiotu zewnętrznego, który świadczy jej usługi w obszarze ochrony mienia, toteż powód nie zgodziłby się na przejście na słabiej opłacane stanowisko w takiej firmie i zapewne - zważywszy na swoje kompetencje - podjąłby lepiej płatne zatrudnienie u pozwanej na innym stanowisku.

Wreszcie nie sposób, w opinii apelującego, także nie wysuwać logicznych i racjonalnych wniosków, że przez okres 15 lat powód z pewnością zdobywając doświadczenie oraz umiejętności, nie pracowałby obecnie jako „szeregowy” pracownik ochrony, lecz bardziej wykwalifikowany, a co też wiązałoby się z większymi zarobkami, jeśli nie u pozwanej, to w innym miejscu pracy.

Jako kolejną przyczynę uzasadniającą podwyższenie renty z racji zmiany stosunków skarżący wymienił zmianę siły nabywczej pieniądza jaka nastąpiła w okresie od przyznania powodowi renty w 1999r. do chwili obecnej, a która to zmiana jest faktem powszechnie znanym - z racji publikowania corocznych komunikatów Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie odnośnie wysokości inflacji, czyli wzrostu cen towarów i usług w skali danego roku. Bez wątplenia to świadczenie, jakie powód otrzymuje od pozwanego i jakie kiedyś było w pełni wystarczającym i adekwatnym, obecnie nie pozwala już - wskutek postępującego wzrostu cen - na zaspokojenie jego potrzeb życiowych oraz pokrycie wydatków związanych z chorobą zawodową w tym samym stopniu, co przed prawie 15 laty. Zatem jego renta winna być, z uwagi na tą okoliczność podwyższona przynajmniej procentowo o tyle, ile wynosi zsumowana wysokość (wskaźnik) inflacji za okres od przyznania mu renty w obecnej wysokości (tj. od 27 lipca 1999r.) do chwili wyrokowania w niniejszym postępowaniu. Opierając się na w/w komunikatach GUS w zakresie wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych od 1999r. do 2014r. (włącznie) jest to liczba „171,1” (jako punkt odniesienia, czyli 1998r. przyjmuje się wartość „100”), a zatem tylko na tej podstawie wartość renty winna ulec zwiększeniu o 71,1%, czyli o kwotę 459 zł.

Wnoszący apelację podkreślił, że rozpatrywanie przez Sąd wzrostu cen jako ewentualnego następstwa wypadku jest niewłaściwe - nie jest to żaden skutek, toteż nie można w ogóle czynić rozważań odnośnie tego, czy jest normalnym następstwem wypadku.

Powołując się na poglądy orzecznictwa i doktryny powód podał, że korzysta z waloryzacji, lecz tylko odnośnie renty z ZUS, zaś ta wypłacana przez pozwanego renta cywilna pozostaje w tej samej wysokości już od wielu lat (tj. od jej zmiany kolejną ugodą dnia 31 stycznia 2006r.), więc winna ulec podwyższeniu. Również wzrost przeciętnego wynagrodzenia w sektorze prywatnym i publicznym jest faktem powszechnie znanym i winien, w ocenie skarżącego, skutkować z tego powodu zwiększeniem wartości renty powoda.

Przechodząc do uzasadnienia kolejnych ze stawianych zarzutów powód stwierdził, że do zgłoszonego roszczenia o odszkodowanie za nieotrzymane - wskutek wypadku przy pracy u pozwanej, a nie Skarbu Państwa - udziały/akcje pozwanej posiada ona legitymację. Znajduje to zresztą oparcie w przywołanym przez powoda w replice na odpowiedź na pozew wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2014r. (I PK 15/14), gdzie stan faktyczny dotyczył sporu pomiędzy byłym pracownikiem a Spółką (...) Spółką Akcyjną w J.” (pisownia za treścią uzasadnienia tegoż wyroku z portalu „Legalis”), a więc bez wątplenia stroną legitymowaną biernie nie był tutaj Skarb Państwa, co zresztą wprost wynika z samej sentencji tegoż orzeczenia.

Jeśli zaś chodzi o zarzut przedawnienia uwzględniony przez Sąd - także z przywoływanego

tu judykatu można dostrzec, że roszczenie o odszkodowanie za nieotrzymane akcje, jako następstwo wypadku przy pracy, który spowodował rozwiązanie stosunku pracy przed dniem ich przyznania pracownikom danego pracodawcy (sprawcy szkody), znajduje swoje oparcie w przepisach art. 361 § 2 k.c., ale także art. 907 § 2 k.c.

Zatem zważywszy choćby na datę nadania pozwu przez powoda w placówce pocztowej oraz datę „Porozumienia” z dnia 26 listopada 2011r. zawartego pomiędzy ówczesną (...) Sp. z o.o. oraz związkami zawodowymi działającymi w tej spółce (załącznik do pisma pozwanej z 25 maja 2015r.) - nie badając już nawet daty zbycia pierwszych akcji przez Skarb Państwa - jednoznacznie można przesądzić, że nie nastąpił upływ trzyletniego terminu przedawnienia do żądania podwyższenia jednej raty renty, toteż podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia jest nieskuteczny.

Wnoszący apelację podniósł, że domaga się odszkodowania za określone zdarzenie, w tym wypadku nieprzyznanie mu akcji wskutek rozwiązania stosunku pracy wskutek wypadku, toteż nie można twierdzić, że jest ono powiązane z jakimś okresem, z kolei sama konstrukcja podwyższania jednej, określonej raty renty o wartość tego odszkodowania, nie zmienia istoty tegoż świadczenia, co zresztą wynika chociażby z cyt. wyżej wyroku.

Pozwana w odpowiedzi na apelację wносиła o jej oddalenie.

Powód domagał się zasądzenia od pozwanej w osobistych pismach procesowych z dnia:

- 7 września 2017r. i 2 października 2017r. kwoty po 2.500 zł rocznie za 12 dni dodatkowych urlopu wypoczynkowego, za system czterobrygadowy, od dnia 15 stycznia 2000r. z ustawowymi odsetkami,
- 29 września 2017r. i 4 października 2017r. kwoty po 4.400 zł od 15 stycznia 2000r. z ustawowymi odsetkami,
- 30 września 2017r. „pakietu akcji pracowniczych”,
- 1 października 2017r. kwoty po 400 zł miesięcznie za posiłki regeneracyjne i po 200 zł miesięcznie za mleko od 15 stycznia 2000r. z ustawowymi odsetkami,
- 3 października 2017r. po 1.000 zł rocznie za „wczasy pod gruszą” od 15 stycznia 2000r. z ustawowymi odsetkami,
- 6, 10, 11 października 2017r. 150.000 zł na zakup mieszkania,
- 7 października 2017r. 30.000 zł z odsetkami od 15 stycznia 1992r. „za brak ubezpieczenia od zatrucia”,
- 9 października 2017r. zadośćuczynienia za krzywdę,
- 13 października 2017r. nagrody z tytułu zgłoszenia wypadku z 30 października 1991r.,
- 15 października 2017r. kwoty po 3.000 zł rocznie z tytułu nagrody z zysku od 15 stycznia 2000r. z ustawowymi odsetkami,
- 18 października 2017r. nagród jubileuszowych za 10, 15, 20, 25 i 30 lat pracy wraz z odsetkami,
- 20 i 21 października 2017r. kwoty po 1.000 zł z tytułu premii z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy od 15 stycznia 2000r. z odsetkami,
- 2 lutego 2018r. ekwiwalentu za ubrania robocze, koszule, rękawiczki, buty zimowe, buty letnie oraz środki czystości od 15 stycznia 2000r. z ustawowymi odsetkami.

Ponadto powód wnosił w piśmie z:

- 12 października 2017r. o zobowiązanie pozwanej do uregulowania składek do II filaru,
- 8 października 2017r. o ukaranie pozwanej kwotą 100.000 zł za niewywiązywanie się ze świadczeń pracowniczych od 1992r.,
- 14 października 2017r. odkupienia jego mieszkania i domu po rodzicach wraz z gruntem.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, że Sąd Okręgowy poczynił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, prawidłowe ustalenia faktyczne, które zostały należycie przedstawione i uzasadnione w motywach wydanego rozstrzygnięcia. Ustalenia te nie zostały zresztą zakwestionowane przez powoda w apelacji, co tym bardziej pozwala Sądowi Apelacyjnemu podzielić je w całości i przyjąć za własne.

Przedmiotem sporu na etapie postępowania apelacyjnego było ustalenie prawa do renty uzupełniającej powoda od dnia 5 grudnia 2012r. oraz podwyższenia jednej raty tej renty o kwotę 20.000 zł, obejmującą utraconą korzyść w postaci nieprzyznania nieodpłatnie udziałów/akcji w związku z prywatyzacją Zakładów (...) w D., którą, według powoda, powinien otrzymać w styczniu 2013r.

Gdy chodzi o rentę z powodu utraconych możliwości zarobkowych, to ocena Sądu Apelacyjnego jest zbieżna z oceną Sądu I instancji co do tego, że ta kwestia powinna być rozważana w świetle art. 907 § 2 k.c. Przepis ten stanowi, że jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków żądać zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie.

Zmiana wysokości renty (art. 907 § 2 k.c.) dopuszczalna jest również za okres poprzedzający wytoczenie powództwa o zmianę, przy zastrzeżeniu, że okres ten nie może sięgać poza datę, w której nastąpiła zmiana stosunków, w tym, poza datę orzeczenia lub ugody, w których została określona renta, mająca podlegać zmianie w wyniku uwzględnienia powództwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 marca 1972r., II PR 26/72; z 7 lutego 2012r., I PK 105/11).

Podstawę przyznania powodowi renty wyrównawczej stanowił art. 444 § 2 k.c., zgodnie z którym jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo, jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty. Powołany przepis określa jedną z form realizacji obowiązku naprawienia szkody (art. 361 § 2 k.c.). Każda z przesłanek roszczenia rentowego musi być więc uwarunkowana istnieniem konkretnej szkody pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem sprawczym.

Sąd Okręgowy dokonał wnikliwej i starannej oceny sytuacji powoda, a wyliczona renta co do wysokości nie nasuwa żadnych zastrzeżeń. Powód jest bowiem całkowicie niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy z 30 października 1991r., co wynika z opinii biegłych psychiatry i psychologa, do której żadna ze stron nie wносиła zastrzeżeń.

Skoro renta z art. 444 § 2 k.c. ma charakter odszkodowawczy, zatem jak trafnie wskazał Sąd I instancji, szkoda powoda odpowiada różnicy między hipotetycznymi dochodami, które poszkodowany by osiągnął, gdyby nie doszło do zdarzenia wyrządzającego szkodę,

a dochodami które obecnie uzyskuje, uwzględniając także świadczenie z ubezpieczenia społecznego oraz wypłacaną mu dobrowolnie przez pozwaną rentę wyrównawczą.

Renta z tytułu utraty zdolności do pracy powinna rekompensować poszkodowanemu uszczerbek, który wskutek uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia powstał w jego dochodach z tytułu pracy zarobkowej. Będzie on równy różnicy między hipotetycznymi dochodami, które osiągałby, gdyby nie doszło do zdarzenia szkodzącego, a dochodami, które uzyskuje, będąc poszkodowanym, uwzględniając także świadczenia otrzymywane z tytułu ubezpieczenia społecznego (jako że wpływają one na obniżenie szkody będącej następstwem wypadku).

Metodyka liczenia takiej renty polega bowiem na przyjęciu hipotezy, że gdyby nie wypadek, to poszkodowany dalej pracowałby na określonym stanowisku i nadal osiągałby dochody z zatrudnienia. Takie zarobki stanowią punkt odniesienia do wyliczenia stosownej renty (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 lutego 1974r., I PRN 7/74; z dnia 7 lutego 2006r., I UK 301/05).

Jako zarobki porównawcze przy wyliczaniu renty uzupełniającej Sąd Okręgowy zasadnie przyjął wynagrodzenia pracowników spółki (...), która przejęła najpierw po spółce (...), a z kolei ta ostatnia po spółce (...) świadczenie usług ochroniarskich dla pozwanej. Zarobki te były też podstawą wyliczenia powodowi renty uzupełniającej we wcześniej prawomocnie zakończonych postępowaniach przed Sądem Okręgowym w Katowicach (IX P 715/92, IX P 79/09, IX P 17/12).

Niewątpliwie związanie prawomocnym wyrokiem lub zawartą ugodą dotyczy, w świetle zgodnego orzecznictwa Sądu Najwyższego, jedynie zasady odpowiedzialności dłużnika i stopnia tej odpowiedzialności, w tym przyczynienia się poszkodowanego do szkody. Sąd nie jest natomiast związany sposobem jej obliczenia zastosowanym w umowie stron (ugodzie) lub wyroku zasądzającym rentę (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia:

19 listopada 1971r., II PR 346/71; 27 listopada 1986r., IV CR 371/86; 13 października 1987r., IV CR 265/87; 3 marca 2005r., I UK 196/04; 7 maja 2013r., I PK 306/12). Sąd, rozpoznając na podstawie art. 907 § 2 k.c. powództwo o zmianę wysokości renty za wyrządzoną szkodę, nie bada więc ponownie przesłanek odpowiedzialności, lecz ogranicza się do sprawdzenia, czy zmiana stosunków usprawiedliwia żądanie zmiany wysokości lub czasu trwania renty.

W szczególności, jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku z 27 listopada 1986r., nie można się zgodzić z poglądem, że sąd orzekający na podstawie art. 907 § 2 k.c. jest związany sposobem ustalenia renty, przyjętym w poprzednim wyroku, skoro okoliczności rzutujące na wysokość renty, z upływem czasu ulegają zmianom.

Przy związaniu sposobem ustalenia renty w pierwszym wyroku mogłoby więc, np. dojść do podwyższenia tej renty do wysokości przekraczającej aktualne usprawiedliwione potrzeby uprawnionego. Przyjęcie odmiennego stanowiska zaprzeczałoby podstawowemu założeniu, że w sytuacji, gdy na podstawie art. 907 § 2 k.c. strona żąda zmiany wysokości lub czasu trwania renty, w związku ze zmianą stosunków, sąd musi uwzględnić także przesłanki określone w art. 444 § 2 (lub 446 § 2 k.c.) k.c., co oznacza, że ustalona w tym trybie renta z tytułu utraty zdolności do pracy ma na celu wyrównanie szkody. Powinna zatem rekompensować poszkodowanemu uszczerbek, który wskutek uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia powstał w jego dochodach z tytułu pracy zarobkowej. Winna więc być ona równa różnicy między hipotetycznymi dochodami, które poszkodowany osiągałby, gdyby nie doszło do zdarzenia wyrządzającego szkodę, a dochodami, które uzyskuje po tym zdarzeniu.

W rezultacie, przy ustalaniu, zgodnie z art. 444 § 2 k.c. wysokości renty wykluczony jest jakikolwiek automatyzm, a wysokość tego świadczenia powinna być dostosowana do konkretnych okoliczności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011r., I PK 150/10).

Przy całkowitej niezdolności do pracy związanej z wypadkiem przy pracy (tak jak

w przypadku powoda), szkoda jest różnicą między wysokością zarobków, jakie osiągnąłby poszkodowany, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała a wysokością świadczeń otrzymywanych z innych tytułów, w szczególności z ubezpieczenia społecznego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999r., II UKN 682/98; z dnia 7 lutego 2006r., I UK 301/05; z dnia 2 kwietnia 2014r., IV CSK 444/13).

Wracając na grunt kontrolowanej sprawy stwierdzić trzeba, że z dowodów przedstawionych przez strony wynika, że powód nie byłby co najmniej od 2000r., jak to prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, pracownikiem poprzedników prawnych pozwanej, ale kontynuowałby zatrudnienie w spółkach świadczących usługi ochroniarskie na ich rzecz (tj. w spółkach (...), (...), (...)).

Powód zresztą nie kwestionował ustaleń Sądu I instancji w tym zakresie. Nie wnosił też żadnych zastrzeżeń do zarobków porównawczych pracowników spółki (...). Dopiero w apelacji podnosił, że nie zgodziłby się na przejście do firmy ochroniarskiej na słabiej opłacane stanowisko i zapewne, zważywszy na swoje kompetencje podjąłby lepiej płatne zatrudnienie u pozwanej na innym stanowisku.

Żadna z okoliczności powołanych w apelacji nie została przez powoda jednak udowodniona.

Pomimo, że był on reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, nie wykazał, iż gdyby nie wypadek to osiągałby wynagrodzenia wyższe od uwzględnionych przez Sąd Okręgowy. Na powodzie zaś spoczywał ciężar dowodu wysokości dochodów, jakie mógłby uzyskiwać, gdyby nie wyrządzono jemu szkody, a bez znaczenia pozostają dochody powoda sprzed powstania szkody.

W niniejszej sprawie rozmiar szkody powoda wyliczony został przez biegłego z zakresu emerytur i rent, przy wykorzystaniu zarobków pracowników spółki (...) w porównywalnym z powodem wieku, kwalifikacjach i przebiegu zatrudnienia. Biegły wziął pod uwagę wysokość renty wypłacanej powodowi z ZUS oraz przez pozwaną na mocy zawartej ugody. Opinia ta - odpowiadająca na pytanie postawione w tezie dowodowej - pod względem rachunkowym nie była przez strony kwestionowana i oceniona została także przez Sąd Apelacyjny, jako pełna i rzetelna.

Z treści przedmiotowej opinii wynika jednoznaczny wniosek, iż w okresie objętym sporem tylko w miesiącu grudniu 2012r. powód poniósł szkodę, zaś w pozostałym okresie nie wystąpiła szkoda majątkowa warunkująca odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanej.

W ocenie Sądu odwoławczego prawidłowo też uznał Sąd Okręgowy, że nie było uzasadnione żądanie podwyższenia renty, z uwagi na kryterium inflacyjne oraz wzrost cen towarów i usług.

Niewątpliwie wypłacane powodowi świadczenia z tytułu renty ZUS podlegały corocznej waloryzacji, co prowadziło do złagodzenia skutków procesów inflacyjnych, w tym wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Zaznaczenia przy tym wymaga, że renta z art. 444 § 2 k.c., ma na celu wyrównanie szkody majątkowej, powstałej wskutek utraty przez poszkodowanego zdolności do pracy, wyrażającej się utratą dochodów z pracy. Ma przy tym rekompensować faktyczną utratę możliwości zarobkowych. Obowiązuje tu podstawowa zasada odpowiedzialności odszkodowawczej, określająca szkodę majątkową jako różnicę między obecnym stanem a tym, jaki by istniał, gdyby nie nastąpiło zdarzenie sprawcze. Odszkodowanie nie może przewyższyć wysokości szkody i jest ekwiwalentem rzeczywistej straty majątkowej ustalonej metodą różnicy (por. np. wyrok Sądu Najwyższego dnia 21 maja 2009r., V CSK 432/08, LEX nr 619673 i powołane tam orzecznictwo).

Niezasadne było także roszczenie powoda w zakresie podwyższenia jednej raty renty uzupełniającej tytułem równowartości udziałów w (...) Sp. z o.o., powstałej

w ramach komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego, a następnie akcji w pozwanej spółce.

Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym przedmiotową sprawę podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 3 sierpnia 2011r., I PK 36/11, zgodnie

z którym skoro na podstawie art. 907 § 2 k.c. można żądać zmiany wysokości renty w ogólności, to można też żądać podwyższenia jednej, konkretnej raty renty.

Przepis art. 444 § 2 k.c. nie określa zakresu szkody podlegającej naprawieniu, natomiast kwestię tę reguluje art. 361 § 2 k.c., ustanawiający zasadę pełnego odszkodowania. Stosownie do tego przepisu, naprawienie szkody (w granicach normalnego następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynika) obejmuje straty, które poszkodowany poniósł (damnum emergens) oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (lucrum cessans). O ile zatem przesłanką przyznania renty na podstawie art. 444 § 2 k.c. jest utrata przez poszkodowanego zdolności do zarabkowania (osiągania zarobków), to w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. szkodą podlegającą naprawieniu w ramach tego świadczenia jest, w przypadku utraconych korzyści (lucrum cessans), każda - a nie tylko spełniająca funkcję środków utrzymania - korzyść, której poszkodowany nie uzyskał z tej przyczyny, że utracił zdolność do pracy zarobkowej, a którą by osiągnął, gdyby działalność zarobkową kontynuował. Szkodą tą jest zatem wszystko to, co nie weszło do majątku poszkodowanego na skutek zdarzenia wyrządzającego szkodę, a inaczej mówiąc - to, co weszłoby do majątku poszkodowanego, gdyby zdarzenie wyrządzające szkodę nie nastąpiło (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2002r., I CKN 132/01).

Zgłoszone przez powoda żądanie odnoszące się do podwyższenia jednej raty renty z tytułu równowartości udziałów/akcji dotyczy bezspornie szkody o charakterze lucrum cessans.

Przypomnieć trzeba w związku z tym, że (...) w Koksowni

(...), w której pracował powód została zlikwidowana z dniem 1 kwietnia 2000r.

Jej zadania i pracowników w niej zatrudnionych przejęło najpierw Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe (...) Sp. z o.o. w K., co wynika z zarządzenia zarządcy komisarycznego Koksowni (...) z 1 kwietnia 2000r. w sprawie zmian organizacyjnych w niektórych jednostkach organizacyjnych oraz ustalania limitów zatrudnienia i umowy o świadczenie usług zawartej 30 marca 2000r. pomiędzy Koksownią (...) i PPUH (...) Sp. z o.o. (k. 99-107 a.s.).

W 2003r. zaś doszło do prywatyzacji Koksowni na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 1996r. o komercjalizacji i prywatyzacji (aktualnie ustawa o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników, tekst jednolity: Dz. U. z 2017r., poz. 1055).

Uprawnieni pracownicy poprzez ogłoszenia prasowe wzywani byli do złożenia pisemnych oświadczeń o zamiarze nieodpłatnego nabycia udziałów, o czym stanowiła umowa

z 22 kwietnia 2004r. zawarta pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowanym przez

Ministra Skarbu Państwa a (...) Sp. z o.o. z aneksem i załącznikami

(k. 113-131 a.s.).

Oświadczenia uprawnionych pracowników o zamiarze nieodpłatnego nabycia udziałów spółki przyjmowane były do 30 czerwca 2004r.

Zgodnie z porozumieniem zawartym pomiędzy Koksownią (...) a organizacjami związkowymi 26 sierpnia 2011r. (k. 133 a.s.), z uwagi na staż pracy powód uprawniony

byłby do otrzymania 11 udziałów. To z kolei uprawniałoby go do uzyskania akcji spółki

akcyjnej Koksowni (...), w którą została przekształcona sp. z o.o., na mocy uchwały Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Sp. z o.o. z 20 listopada 2012r. (k. 140-150 a.s.) Poza sporem jest, że powód nie złożył pisemnego oświadczenia

o zamiarze nieodpłatnego nabycia udziałów, jak również oświadczenia o uczestnictwie

w spółce przekształconej, uprawniającego go do uzyskania 50 akcji spółki przekształconej

w zamian za 1 udział, zgodnie z uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników

sp. z o.o. (...) z 20 listopada 2012r.

Jak tymczasem wynika z informacji Ministerstwa Skarbu Państwa z 24 czerwca 2011r.

(k. 380-381 a.s.), o którą Sąd Apelacyjny w trybie art. 382 k.p.c. poszerzył materiał dowodowy, zbycie na zasadach ogólnych przez Skarb Państwa pierwszych udziałów (...) Sp. z o.o. w D. nastąpiło 8 czerwca 2011r.

Uzasadniając swoje stanowisko w zakresie roszczenia utraconej korzyści

w postaci nieprzyznania nieodpłatnie udziałów/akcji w związku z prywatyzacją Zakładów (...) w D., skarżący odwołał się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2014r., PK 15/14. Tymczasem w sprawie rozstrzygniętej tym orzeczeniem powód złożył oświadczenie o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji pozwanego pracodawcy, zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996r. o komercjalizacji

i prywatyzacji, w związku z tym Sąd przyjął, że zmiana stosunków w rozumieniu art. 907

§ 2 k.c. polegała na utracie możliwości nieodpłatnego nabycia akcji w ilości uzależnionej od okresu zatrudnienia w pozwanej Spółce, którym powód legitymowałby się, gdyby nie doszło do rozwiązania stosunku pracy w następstwie wypadku przy pracy.

Stan faktyczny zatem w tamtym postępowaniu przedstawiał się w inny sposób, aniżeli

w kontrolowanej sprawie. A. J. bowiem nie złożył do 30 czerwca 2004r. oświadczenia o zamiarze nieodpłatnego nabycia udziałów Koksowni (...), co oznacza, że utracił prawo do nabycia udziałów, a następnie akcji pozwanej i jej poprzedników prawnych, z mocy art. 38 ust. 1 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji.

Bezzasadne więc było żądanie podwyższenia jednej raty renty uzupełniającej za styczeń 2013r. Fakt więc, że zbycie na zasadach ogólnych przez Skarb Państwa pierwszych

udziałów (...) Sp. z o.o. w D. nastąpiło 8 czerwca 2011r. nie zmienia sytuacji powoda, skoro jego prawo do nieodpłatnego nabycia udziałów spółki (...) wygasło.

Nie można bowiem uznać, że zmiana stosunków uzasadniająca podwyższenie powodowi jednej raty renty uzupełniającej nastąpiłaby 9 września 2011r., tj. po upływie 3 miesięcy od dnia zbycia przez Skarb Państwa pierwszych udziałów Koksowni (...), na podstawie art. 38 ust. 2 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, skoro utracił on prawo do uzyskania tych udziałów już 30 czerwca 2004r.

Uznając zatem, z przyczyn przedstawionych wyżej zaskarżony wyrok za

prawidłowy, a apelację za bezzasadną, Sąd Apelacyjny orzekł o oddaleniu apelacji na podstawie art. 385 k.p.c.

Żądania powoda zawarte w pismach procesowych z 5, 29 i 30 września 2017r., 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 20, 21 października 2017r. i 2 lutego 2018r. podlegały odrzuceniu. Stosownie bowiem do treści art. 383 k.p.c. w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami. Jedynie w razie zmiany okoliczności można żądać zamiast pierwotnego przedmiotu sporu jego wartości lub innego przedmiotu, a w sprawach o świadczenie powtarzające się można nadto rozszerzyć żądanie pozwu o świadczenia za dalsze okresy.

O wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu reprezentującego powoda w postępowaniu apelacyjnym, Sąd Apelacyjny rozstrzygnął zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c. oraz art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982r. Prawo o adwokaturze (tekst jednolity: Dz. U. z 2017r.,

poz. 2368), przy zastosowaniu § 2 i 4 oraz § 8 pkt 6 w związku z § 15 ust. 1 pkt 5 i § 16

ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej

przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016r., poz. 1714), w brzmieniu obowiązującym do 12 października 2017r.

/-/SSO del. B. Torbus /-/SSA E. Kocurek-Grabowska /-/SSA M. Pierzycka-Pająk

Sędzia Przewodniczący Sędzia

MP